

Den store depression

At være ulykkelig blev en sygdom for 30 år siden. Da var kuren forlængst udtænkt af lægemiddelforskere høje på LSD, ifølge en ny bog.

Året er 1987. Gary Greenberg ligger på sit kontorgulv og studerer støv som svæver rundt som striber i sollyset. Timerne går. Et miserabelt ægteskab er pludseligt gået i opløsning. Sorg, selvforagt og vrede fylder den 30 år gamle psykoterapeut. Det er som om han totalt er slået ud af en fysisk smerte, som han hverken kan placere eller blive kvit.

Greenberg, senere forfatter og freelancejournalist for Harper's og The New Yorker, er åbenbart dybt ulykkelig, men er han deprimeret? Syg? Skyldes hans lidelse en biokemisk ubalance i hjernen, som han kan få diagnosticeret og medicineret?

Det er spørgsmål han nu 23 år senere har forsøgt at besvare i bogen "Manufacturing Depression: The secret history of a modern disease", Simon & Schuster, 432 sider.

Den historie, som han forsøger at fortælle, handler om hvordan vi kom frem til at kalde tristhed en sygdom, og om den eksplosion i antallet af depressionsdiagnoser der er fuldt efter. Og han tænker, at hvis folk havde opdaget hvad der virkelig foregik, at de red på en bølge som blev større og større gennem de sidste 30 år, så ville det forandre den måde de så problemet på.

Da Greenberg lå "bevidstløs" på gulvet i 1987, var triste folk ikke nødvendigvis syge folk. Officielt var depression kun en syv år gammel og kun lidt anvendt diagnose, selv om begrebet havde været anvendt en god tid. *Prozac (Fontex)* blev først lanceret året efter. I dag er depression en folkesygdom og salget af antidepressiva en milliardindustri. 27 millioner amerikanere, svarende til 10% af befolkningen, spiste piller mod depression i 2005. I 2009 tog 292.000 personer antidepressiva i Norge, og det gør nordmændene til nogle af de mest ivrige "lykkepille" indtagende i Europa. Han forklarer at denne eksplosion skyldes at psykiatrien har forsøgt at blive videnskab, "real medicine", men også om markedsføring. Når man kan give en lidelse et navn, så kan man også sælge en kur. Sådan fungerer kapitalismen, man skaber et marked og tilfredsstiller det skabte behov.

Psykiatere havde traditionelt kun været lidt interesserede i at klassificere mentale lidelser. Men da et studie i slutningen af 1940'erne afslørede at psykiatere med nøjagtig samme information om en patient, i kun 20% af tilfældene kom frem til samme diagnose, stod den unge professions troværdighed på spil. Dette troværdighedsproblem er nu afskaffet med nye kriterier, hvor symptomer lægges sammen, f.eks. skal fem ud af ni symptomer være til stede for at få diagnosen depression. Det er symptomerne og ikke årsagen til dem, der er blevet vigtige for at kunne stille diagnosen.

Det var fysiologen Betty Twarog, der i 1952 lagde grundstenen til antidepressivarevolutionen, da hun opdagede transmitterstoffet serotonin i den menneskelige hjerne. Og ikke længe efter hendes opdagelse fandt andre forskere, at stoffer som LSD og MDMA (ecstasy) påvirkede hjernens serotoninbalance. Eftersom begge stoffer, udviklet og behørigt testet i medicinalvirksomhedernes laboratorier, kunne forandre en persons stemningsleje og skabe en intens lykkefølelse. Drog man den konklusion at psykiske lidelser på en eller anden måde var koblet til serotonin. I følge Gary Greenberg, rent gætværk. I slutningen af 1980erne kom den nye generations antidepressiva i anvendelse, og den var specifik serotonin regulerende. De var high-tech, ikke vanedannende, og rettet mod depressionens rod som varmesøgende missiler.

Det vigtigste ved antidepressiverne var imidlertid, at man havde fået sporet lidelsens kerne. For hvis kemikalier kunne løse problemerne, så var det beviset på, at det var en kemisk fejl der skabte lidelsen.

Da *Prozac* kom i 1988, var depression allerede reduceret til opfyldelsen af fem ud af ni symptomer, helt uafhængig af oprindelig årsag. Men med biokemien på plads, kunne medicinalindustrien fortælle verden, at der ikke var noget galt med dig – kun inde i dig.

Det nye der skete, det var, at produktet ikke skulle annonceres i de medicinske fagtidsskrifter, men populære blade som *Cosmopolitan* og *Det Bedste* blev brugt, og *Newsweek* og *Time* ryddede forsiden. De skrev, at denne sygdom, som er lige så meningsløs som kræft eller forkølelse, kunne ramme alle. Men ikke for at skræmme, men for at berolige, da man havde medicinen, som kunne helbrede. På den måde blev det Greenberg kalder "our everyday suffering" i 1990erne en sygdom. Depression og dens underdiagnoser spredte sig som *Jysksengetøjslager*. Når lægevidenskaben, som har autoritet og magt, påstår, at det handler om en kemisk defekt, så ændrer det på den måde, som folk tænker om sig selv. Det er dystert, at en hel nation går rundt og ser på sit følelsesliv som et resultat af biokemi.

Hvis så bare medicinen havde virket. Officielle test viser, at de 12 mest anvendte antidepressiva kun har bedre effekt end placebopiller 50% af gangene. Og en anden analyse viste, at ved de 50% hvor der var bedre effekt, er effekten kun lidt bedre, 20% i forhold til placebopiller. I følge Greenberg tyder det på, at antidepressiva ikke er andet end ren placeboeffekt. Der er ingen tvivl om, at antidepressiva virker ind på hjernens serotoninbalance. Men problemet er koblingen mellem serotonin og depression, som er selve forudsætningen for depressionsindustrien, aldrig er blevet bevidst. Vi har aldrig fået testet hvad denne medicin faktisk gør ved os, men Greenberg tror ikke, at medicinalindustrien ønsker den type test. For der er store økonomiske interesser på spil.

Bivirkninger ved de nyere antidepressiva:

- Kvalme, diarre, hovedpine, svedeture og rystelser, vægtøgning og søvnløshed.

- 20-30% oplever vedvarende seksuelle bivirkninger, som nedsat potens og orgasme problemer.
- Statistikker viser, at der er en sammenhæng mellem selvmord og brug af antidepressiva.
- Abstinensreaktioner efter endt behandling.

Kilder: "Norsk legemiddelhåndbok" og Gary Greenberg

Kilden til denne artikel stammer fra det norske DN Magasinet 20./21. Marts 2010.
Forfattet af Erlend Ofte Arntsen og oversat og forkortet af mig.